

RETLIGT SAMARBEJDE I STRAFFESAGER

Det retlige samarbejde i straffesager bygger på princippet om gensidig anerkendelse af domme og retsafgørelser og omfatter foranstaltninger til indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning på flere områder. Lissabontraktaten har givet et stærkere grundlag for udviklingen af et område for strafferetspleje og samtidig tillagt Europa-Parlamentet flere beføjelser.

RETSGRUNDLAG

Artikel 82-86 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF).

MÅL

Den gradvise ophævelse af grænsekontroller inden for EU har i høj grad fremmet de europæiske borgeres frie bevægelighed, men har samtidig gjort det lettere for kriminelle at operere på tværs af grænserne. For at imødegå den udfordring, den grænseoverskridende kriminalitet udgør, omfatter området med frihed, sikkerhed og retfærdighed foranstaltninger til fremme af det retlige samarbejde mellem medlemsstaterne i straffesager. Udgangspunktet er princippet om gensidig anerkendelse. Der er vedtaget særlige foranstaltninger for at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet og sikre, at de rettigheder, der tilkommer ofre, mistænkte og fængslede, beskyttes i hele EU.

RESULTATER

A. De vigtigste EU-retsakter om retligt samarbejde i straffesager

1. Vedtagelsesprocedurer

I overensstemmelse med TEUF vedtages de fleste foranstaltninger vedrørende retligt samarbejde i straffesager efter den almindelige lovgivningsprocedure og er underlagt domstolsprøvelse ved Den Europæiske Unions Domstol. Men selv hvis man ser bort fra de særlige karakteristika for området med frihed, sikkerhed og retfærdighed (Det Forenede Kongeriges, Irlands og Danmarks forbehold (jf. protokol nr. 21 og 22 til TEUF) og de nationale parlamenters særlige rolle (jf. protokol nr. 1 og 2)), er det retlige samarbejde i straffesager og politisamarbejdet ikke blevet fuldt indarbejdet i EU-rammerne, og de har bevaret nogle af deres oprindelige træk fra før Lissabontraktaten:

— Kommissionen deler sin initiativret med medlemsstaterne, forudsat at de repræsenterer en fjerdedel af medlemmerne af Rådet (artikel 76 i TEUF).

- Parlamentet bliver kun hørt om særlige foranstaltninger inden for det retlige samarbejde i straffesager, som derefter vedtages med enstemmighed af Rådet. I tilfælde af manglende enstemmighed i Rådet kan en gruppe på mindst ni medlemsstater stadig indlede et forstærket samarbejde.
- 2.** De vigtigste retsakter, der er vedtaget efter den almindelige lovgivningsprocedure
- a.** Fælles minimumsstandarder for straffesager:
- Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2010/64/EU](#) af 20. oktober 2010 om retten til tolke- og oversætterbistand i straffesager
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2012/13/EU](#) af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2013/48/EU](#) af 22. oktober 2013 om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående europæiske arrestordrer og om ret til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv \(EU\) 2016/343](#) af 9. marts 2016 om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv \(EU\) 2016/800](#) af 11. maj 2016 om retssikkerhedsgarantier for børn, der er mistænkte eller tiltalte i straffesager
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv \(EU\) 2016/1919](#) af 26. oktober 2016 om retshjælp til mistænkte og tiltalte i straffesager og til eftersøgte i sager angående europæiske arrestordrer
- b.** Bekæmpelse af terrorisme:
- Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv \(EU\) 2016/681](#) af 27. april 2016 om anvendelse af passagerlisteoplysninger (PNR-oplysninger) til at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge terrorhandlinger og grov kriminalitet
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv \(EU\) 2017/541](#) af 15. marts 2017 om bekæmpelse af terrorisme og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2002/475/RIA og ændring af Rådets afgørelse 2005/671/RIA
- c.** Bekæmpelse af korruption, cyberkriminalitet, svig og hvidvask af penge:
- Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2013/40/EU](#) af 12. august 2013 om angreb på informationssystemer og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2005/222/RIA («direktivet om cyberkriminalitet»)
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2014/42/EU](#) af 3. april 2014 om indefrysning og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold i Den Europæiske Union
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2014/57/EU](#) af 16. april 2014 om strafferetlige sanktioner for markedsmisbrug (direktivet om markedsmisbrug)

- Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2014/62/EU](#) af 15. maj 2014 om strafferetlig beskyttelse af euroen og andre valutaer mod falskmøntneri og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2000/383/RIA
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv \(EU\) 2017/1371](#) af 5. juli 2017 om strafferetlig bekæmpelse af svig rettet mod Den Europæiske Unions finansielle interesser
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv \(EU\) 2018/1673](#) af 23. oktober 2018 om strafferetlig bekæmpelse af hvidvask af penge
  - Europa-Parlamentets og Rådets [forordning \(EU\) 2018/1805](#) af 14. november 2018 om gensidig anerkendelse af afgørelser om indefrysning og afgørelser om konfiskation
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv \(EU\) 2019/713](#) af 17. april 2019 om bekæmpelse af svig og forfalskning i forbindelse med andre betalingsmidler end kontanter og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2001/413/RIA
- d.** Udveksling af oplysninger mellem medlemsstaterne og EU-agenturerne:
- Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2014/41/EU](#) af 3. april 2014 om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager
  - Europa-Parlamentet og Rådets [forordning \(EU\) 2018/1726](#) af 14. november 2018 om Den Europæiske Unions Agentur for den Operationelle Forvaltning af Store IT-Systemer inden for Området med Frihed, Sikkerhed og Retfærdighed (eu-LISA) og om ændring af forordning (EF) nr. 1987/2006 og Rådets afgørelse 2007/533/RIA og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1077/2011
  - Europa-Parlamentets og Rådets [forordning \(EU\) 2018/1862](#) af 28. november 2018 om oprettelse, drift og brug af Schengeninformationssystemet (SIS) på området politisamarbejde og strafferetligt samarbejde, om ændring og ophævelse af Rådets afgørelse 2007/533/RIA og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1986/2006 og Kommissionens afgørelse 2010/261/EU
  - Europa-Parlamentets og Rådets [forordning \(EU\) 2019/816](#) af 17. april 2019 om oprettelse af et centralt system til bestemmelse af, hvilke medlemsstater der ligger inde med oplysninger om straffedomme afsagt over tredjelandsstatsborgere og statsløse personer (ECRIS-TCN) for at supplere det europæiske informationssystem vedrørende strafferegistre, og om ændring af forordning (EU) 2018/1726. Denne forordning er forbundet med et forslag til direktiv, hvortil Parlamentet vedtog sin [holdning ved førstebehandlingen](#) den 12. marts 2019 for så vidt angår udveksling af oplysninger om tredjelandsstatsborgere og det europæiske informationssystem vedrørende strafferegistre (ECRIS)^[1]. Direktivet afventer i øjeblikket offentliggørelse i EU-Tidende

---

[1] Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets rammeafgørelse 2009/315/RIA for så vidt angår udveksling af oplysninger om tredjelandsstatsborgere og det europæiske informationssystem vedrørende strafferegistre (ECRIS), og om erstatning af Rådets afgørelse 2009/316/RIA.

- Europa-Parlamentets og Rådets [forordning \(EU\) 2019/818](#) af 20. maj 2019 om fastsættelse af en ramme for interoperabilitet mellem EU-informationssystemer vedrørende politisamarbejde og retligt samarbejde, asyl og migration og om ændring af forordning (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 og (EU) 2019/816.
- e. Beskyttelse af ofre:
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2011/36/EU](#) af 5. april 2011 om forebyggelse og bekæmpelse af menneskehandel og beskyttelse af ofrene herfor, og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2002/629/RIA
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2011/93/EU](#) af 13. december 2011 om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2004/68/RIA
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2011/99/EU](#) af 13. december om den europæiske beskyttelsesordre
  - Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2012/29/EU](#) af 25. oktober 2012 om minimumsstandarder for ofre for kriminalitet med hensyn til rettigheder, støtte og beskyttelse og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2001/220/RIA.

B. Agenturer for retligt samarbejde i straffesager og andre beslægtede organer

1. Den Europæiske Unions Agentur for Strafferetligt Samarbejde (Eurojust)

[Eurojust](#) stimulerer og styrker koordineringen af efterforskning og retsforfølgning og samarbejdet mellem myndighederne i medlemsstaterne. Det gør det navnlig det lettere at yde international gensidig retshjælp og efterkomme anmodninger om udlevering. Eurojust støtter medlemsstaternes myndigheder på alle mulige måder for at gøre deres efterforskning og retsforfølgning af grænseoverskridende kriminalitet mere effektiv.

Eurojust kan efter anmodning bistå en medlemsstat i forbindelse med efterforskning og retsforfølgning, som vedrører den pågældende medlemsstat og et tredjeland, hvis Eurojust og tredjelandet har indgået en samarbejdsaftale, eller hvis der beviseligt er en væsentlig interesse heri.

Eurojust dækker de samme former for kriminalitet og lovovertrædelser, som Den Europæiske Unions Agentur for Retshåndhævelsessamarbejde (Europol) har kompetence inden for, såsom terrorisme, narkotikahandel, menneskehandel, forfalskning, hvidvask af penge, cyberkriminalitet, kriminalitet i forbindelse med ejendom eller offentlige goder, herunder svig og korrupsion, strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser, miljøkriminalitet og deltagelse i en kriminel organisation. Eurojust kan på anmodning af en medlemsstat også bistå med efterforskning og retsforfølgning af andre typer lovovertrædelser.

Den nuværende retlige ramme for Eurojust (Rådets afgørelse 2009/426/RIA af 16. december 2008 om styrkelse af Eurojust og om ændring af afgørelse 2002/187/RIA om oprettelse af Eurojust for at styrke bekæmpelsen af grov kriminalitet) trådte i kraft den 4. juni 2009. Fra den 12. december 2019 vil Europa-Parlamentets og Rådets [forordning \(EU\) 2018/1727](#) af 14. november 2018 om Den Europæiske Unions Agentur for Strafferetligt Samarbejde (Eurojust), og om erstatning og ophævelse af Rådets afgørelse 2002/187/RIA imidlertid i stedet finde anvendelse.

Eurojust offentliggør [årsberetninger](#). Det har hjemsted i Haag, Nederlandene.

2. Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO)

Rådets [forordning \(EU\) 2017/1939](#) af 12. oktober 2017 om gennemførelse af et forstærket samarbejde om oprettelse af Den Europæiske Anklagemyndighed («EPPO») har været i kraft siden den 20. november 2017. Parlamentet havde godkendt Rådets udkast til forordning i sin [lovgivningsmæssige beslutning af 5. oktober 2017](#).

Når EPPO er blevet oprettet, vil den begynde at udføre sine efterforsknings- og retsforfølgningmæssige opgaver på en dato, som skal fastsættes ved en afgørelse truffet af Kommissionen på grundlag af et forslag fra den europæiske chefanklager. Datoen vil være mindst tre år efter datoen for EPPO-forordningens ikrafttræden.

Parlamentet og Rådet vil efter fælles aftale udpege den europæiske chefanklager for en syvårig periode, der ikke kan forlænges.

EPPO forventes at være operationel ved udgangen af 2020 eller i begyndelsen af 2021. Den vil være et uafhængigt kontor med ansvar for efterforskning, retsforfølgning og forvaltning af retsplejen for lovovertrædelser rettet mod EU's budget, såsom svig, korruption eller grænseoverskridende momssvig på over 10 mio. EUR.

De fleste medlemsstater har tilsluttet sig EPPO, og de få medlemsstater, der på nuværende tidspunkt ikke deltager, kan til enhver tid tilslutte sig. EPPO's centrale kontor får hjemsted i Luxembourg sammen med chefanklageren og et kollegium af anklagere bestående af medlemmer fra alle deltagende medlemsstater.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Parlamentet har spillet en central rolle i udformningen af EU-lovgivningen inden for retligt samarbejde i straffesager ved at gøre bekæmpelsen af kriminalitet og korruption til en politisk prioritering. Det har arbejdet på det retlige samarbejde i straffesager på lige fod med Rådet efter den almindelige lovgivningsprocedure. Den almindelige lovgivningsprocedure finder anvendelse på næsten alle områder af EU-strafferetten med få undtagelser — herunder navnlig godkendelsesproceduren for oprettelse af EPPO.

Det vigtigste instrument til at opnå retligt samarbejde i straffesager mellem medlemsstaterne er Eurojust. I forbindelse med reformen af Europol argumenterede Parlamentet aktivt for øget parlamentarisk kontrol og bedre databeskyttelsesregler.

Politikkerne for retligt samarbejde i straffesager er stadig under udvikling, med særlig fokus på mere effektivt at imødegå EU-dækkende trusler og kriminalitet. Parlamentet har vedtaget særlige foranstaltninger til bekæmpelse af terrorisme, grænseoverskridende kriminalitet, korruption, svig og hvidvask af penge og til beskyttelse af rettighederne for ofre, mistænkte og fængslede i hele EU. Der er også vedtaget en række foranstaltninger med henblik på at forbedre udvekslingen af oplysninger mellem medlemsstaterne.

Kristiina Milt
05/2019

